

ALFREDO NICEFORO et EUGÈNE PITTARD; *Considérations sur les rapports présumés entre le Cancer et la Race d'après l'étude des statistiques anthropologiques et médicales de quelques pays d'Europe, Genève 1926.*

In deze lijvige, een 330 tal bladzijden omvattende uitgave van de volkerenbond (organisation d'hygiène, Commission du Cancer) zijn verzameld en verwerkt geworden de uitkomsten van het onderzoek betreffende het (eventueel) verband tusschen de sterfte aan kanker in verschillende landen van Europa en de rassamenstelling der bevolking aldaar. De gegevens dienaangaande zijn door NICEFORO aan de hand gedaan in hoofdzaak voor Italië, Spanje en Portugal, België, Holland, Oostenrijk en Beieren. Het voorkomen en de sterfte aan kanker is dan in de genoemde landen nagegaan in verband met den index cephalicus, de lichaamslengte en pigmentatie der bevolking en de daarvan af te leiden rassamenstelling.

Dit alles wordt ons dan nader toegelicht aan de hand van talrijke kaarten, krommen en tabellen. Door PITTARD zijn meer in het bijzonder voor zijn rekening genomen de verhoudingen dienaangaande in de Skandinavische landen, Engeland, Frankrijk en Zwitserland.

Een groot bezwaar bij deze onderzoekingen is uit den aard der zaak eenerzijds onze nog gebrekkige kennis der anthropologische samenstelling van de verschillende volken in Europa, aan den anderen kant vooral de onbetrouwbaarheid der sterftestatistieken. Zulks geldt natuurlijk voor het eene land meer dan voor het andere. Echter men moet daarmee in de cijfers, die, met grooten ijver verzameld; in dit boek ons worden voorgelegd, wel ter dege rekening houden.

De schrijvers hebben echter niet verzuimd op deze tekortkomingen en de vergissingen, welke daarvan het gevolg kunnen zijn met nadruk de aandacht te vestigen zij zijn dan ook; zeker zeer terecht en heel verstandig, in hun eindoordeel uiterst voorzichtig geweest. Wel schijnt echter een verband tusschen frequentie van kanker en ras in bepaalde landen zeer waarschijnlijk te zijn.

Ook hebben de schrijvers zich afgevraagd, of het niet beter ware geweest inplaats van na te gaan het verband tusschen de kankersterfte en de genoemde lichaamseigenschappen te onderzoeken de relatie tusschen kanker eenerzijds en het constitutie-type of de bloedgroepenverdeeling aan den anderen kant.

Een zeer groote moeilijkheid bij al dergelijke onderzoekingen is vooral ook, dat men nergens ter wereld met een raszuivere bevolking te doen heeft, maar steeds en overal met raskruisingen.

De schrijvers hebben dus moeten werken met de gegevens en de statistieken, die hun ter beschikking stonden. Dat deze gegevens niet vollediger en betrouwbaarder waren, is zeker niet hunne schuld!

„Les rapporteurs se sont efforcés de tirer de ce material insuffisant tout ce qu'il pouvait donner” — aldus luidt het slotwoord der beide schrijvers.

Dat zij dit inderdaad gedaan hebben en zich daarvoor zulk een ontzaggelijke moeite en arbeid hebben getroost, daarvoor komt den schrijvers stellig alle lof toe. Echter wij willen hopen, dat door

de onderlinge samenwerking van den medicus, den statisticus en den anthropoloog over een aantal jaren een beter en meer betrouwbaar materiaal ter beschikking zal staan. Want het zal ongetwijfeld de moeite loonen het kankervraagstuk in het bijzonder ook van anthropologischen kant nader te bezien.

J. P. KLEIWEG DE ZWAAN.

Handbuch der pathogenen Mikroorganismen, begründet von W. KOLLE und A. VON WASSERMANN. Dritte erweiterte Auflage. Mit Einschluss der Immunitätslehre und Epidemiologie sowie der mikrobiologischen Diagnostik und Technik, von Fachgelehrten neu bearbeitet und herausgegeben von W. KOLLE, R. KRAUS und P. UHLENHUTH. GUSTAV FISCHER, JENA und URBAN und SCHWARZENBERG, Berlin und Wien, 1927. (Het werk zal over 3 jaar volledig zijn en ongeveer 450 M. kosten).

Een nieuwe druk van „KOLLE en WASSERMANN"! Een heuglijk bericht voor den beoefenaar der pathologische bacteriologie. De tweede druk werd afgesloten in 1912 en begint dus sterk te verouderen.

De omvang van den nieuwen druk zal iets grooter zijn, ook omdat twee andere werken, n.l. KRAUS en LEVADITI'S *Handbuch und Methodik der Immunitätsforschung* en KRAUS en UHLENHUTH'S *Handbuch der mikrobiologischen Technik* binnen die lijvigheid worden opgeslokt. In verband hiermede traden KRAUS en UHLENHUTH in de redactie en met FISCHER vereenigden zich URBAN en SCHWARZENBERG als uitgevers. Tal van vroegere medewerkers zijn overleden; men mist EHRlich, LOOSS, METCHNIKOFF I), JOCHMANN, MORGENROTH, CORNET, DOFLEIN, KARTULIS, APOLANT, KOSEL, JOEST, V. HIBLER, PALTAUF en TITZE. De naam van wijlen V. WASSERMANN bleef terecht in den titel behouden.

Naar de drie verschenen afleveringen te oordeelen bewaart het werk het karakter der vorige uitgaven. Ruim gedrukt, de lettersoorten kundig gevariëerd, op goed papier biedt het wederom zijn inhoud aan. De inhoud-monographieën van de beste Duitsche vakmannen — zal uitmunten door degelijkheid; niemand die daaraan twijfelt. En de vaste redactioneele leiding waarborgt wederom de eenheid en de overzichtelijkheid, die KOLLE en WASSERMANN populair hebben gemaakt.

De verlangende intekenaar moet geduld oefenen voor de tien statige deelen hun plaats in de kast hebben. Men rekent op 60 à 70 vel druks (1000 bladzijden) per deel. De verschijning geschiedt

1) In de door de redactie in haar voorrede opgesomde rij „verdienstvoller Forscher aus der Zahl der Mitarbeiter durch den Tod abberufen" ontbreekt de naam van METCHNIKOFF, die in Deel II van den tweeden druk *Die Lehre von den Phagocyten* schreef.